

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 3Co/253/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1111228702
Dátum vydania rozhodnutia: 23. 03. 2017
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Roman Bolebruch
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2017:1111228702.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Romana Bolebrucha a sudcov JUDr. Ing. Maria Dubaňa a JUDr. Alexandry Hanusovej v právnej veci žalobcu: Ing. O. M., H. XX, Z., zastúpeného advokátom JUDr. Emanuelom Hebertom, Krajinská 30, Bratislava a advokátom JUDr. Petrom Rokašom, Plynárska 1, Bratislava, proti žalovanému: KLEPÁČ - združenie pre ôsmy mlyn na Vydrici, Zrúnskeho 15, Bratislava, zastúpenému advokátkou JUDr. Martinou Dragašič, Šafárikovo nám. 2, Bratislava, o vrátenie daru, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Bratislava I č.k. 8C/139/2011-283, zo dňa 20.11.2014, v spojení s opravným uznesením č.k. 8C/139/2011-310, zo dňa 27.6.2016, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e**.

Žalovanému **p r i z n á v a** proti žalobcovi plný nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zamietol žalobu a žalovanému nepriznal náhradu trov konania.

2. V odôvodnení uviedol, že žalobou zo dňa 7.9.2011 sa žalobca domáhal voči žalovanému vrátenia daru v čiastke 36.924,92 eura. Podľa žaloby žalobca daroval žalovanému na základe darovacej zmluvy zo dňa 12.11.2006 36.924,92 eura na zabezpečenie chodu a činnosti obdarovaného, pričom dňa 16.11.2006 túto sumu vložil na účet žalovaného. Podľa výpisu z účtu žalovaného zo dňa 30.12.2006 bol z finančného daru 36.924,92 eura dňa 22.12.2006 uskutočnený N. X. výber 9.958,18 eura a prevod 26.555,14 eura na neznámy účet. Žalovaný od obdržania finančného daru do podania žaloby v predložených zostavách vyúčtovania združenia neuvádzal príjem finančného daru a pohyb financií. Z uvedeného mal žalobca za to, že žalovaný od decembra 2006, t.j. od výberu 36.513,31 eura, tieto nepoužil na zabezpečenie svojej činnosti; bol preto presvedčený, že týmto konaním žalovaný naplnil skutkovú podstatu ustanovenia § 630 Občianskeho zákonníka a jemu tak vzniklo právo na vrátenie daru. Vo vyjadrení zo dňa 6.4.2014 žalobca uviedol, že dôvodom na vrátenie daru bolo správanie žalovaného spočívajúce v tom, že dňa 10.12.2009 podal na jeho osobu žalobu na Okresnom súde Bratislava IV, vedenú pod sp. zn. 7C/421/2009, predmetom ktorej bolo určenie neplatnosti právneho úkonu.

3. Žalovaný vo vyjadrení k žalobe uviedol, že nemá vedomosť o existencii darovacej zmluve zo dňa 12.11.2006; túto zmluvu so žalobcom neuzatváral; o žiadnej podmienke nevedel a teda ju ani nemohol nesplniť. Mal za to, že nesplnenie neznámej, resp. neexistujúcej podmienky nemôže byť použité proti obdarovanému ako dôvod na vrátenie daru. Z jeho strany nikdy nemohlo dôjsť k takému konaniu, ktoré by v zmysle dikcie § 630 Občianskeho zákonníka zakladalo úspešnú podmienku na vrátenie daru, nakoľko je subjektom, ktorý sa nemôže správať a konať vôľovo; nemôže teda svojim správaním hrubo porušovať

dobré mravy. Žalovaný vzniesol námietku premlčania z dôvodu, že žalobca sa domáha vrátenia daru - finančných prostriedkov vložených na účet žalovaného, keď žalovaný od výberu 36.513,31 eura dňa 22.12.2006 tieto vôbec nepoužil na zabezpečenie svojej činnosti.

4. Vykonaným dokazovaním mal súd prvej inštancie preukázané, že žalobca previedol dňa 16.11.2006 na účet žalovaného 36.924,92 eura. Dňa 22.12.2006 bol N. X., ktorá mala ako členka žalovaného oprávnenie nakladať s účtom žalovaného, uskutočnený výber 9.958,18 eura a prevod 26.555,14 eura na účet W. X. - člena žalovaného.

5. Súd prvej inštancie sa prioritne zaoberal vznesenou námietkou premlčania a dospel k záveru, že táto je dôvodná. V tejto súvislosti uviedol, že k zániku darovacieho vzťahu dochádza na základe dvoch po sebe nasledujúcich právnych skutočností: a) hrubého porušenia dobrých mravov správaním sa obdarovaného voči darcovi alebo členom jeho rodiny a b) jednostranného právneho úkonu darcu adresovaného obdarovanému. Darca sa môže domáhať vrátenia daru v ktoromkoľvek časovom odstupe od uzavretia darovacej zmluvy. Dĺžka doby medzi darovaním a nevhodným správaním obdarovaného nie je nijako obmedzená. Pretože však ide o majetkové právo, právo na vrátenie daru sa premlčuje v trojročnej lehote, ktorá začína plynúť od doby, kedy správanie obdarovaného naplnilo znaky uvedené v § 630 Občianskeho zákonníka, a kedy právo darcu na vrátenie daru mohlo byť vykonané po prvýkrát.

6. V danom prípade ku konaniu žalovaného, spočívajúceho vo výbere 9.958,18 eura a v prevode 26.555,14 eura a nepoužitia týchto finančných prostriedkov pre účely žalovaného, došlo dňa 22.12.2006. Žalobca nepreukázal doručenie osobitnej výzvy na vrátenie daru, teda jednostranného právneho úkonu darcu adresovaného obdarovanému, ktorým si uplatňuje svoje právo, pretože jediným takýmto úkonom malo byť mailové podanie zo dňa 4.9.2011, ktorého doručenie však žalovaný poprel. Z tohto dôvodu za jednostranný právny úkon, ktorým žalobca preukázateľne vyzval žalovaného na vrátenie daru z tohto dôvodu a teda uplatnil svoje právo, možno považovať žalobu, ktorá bola žalovanému doručená 11.10.2011. Právo na vrátenie daru z tohto dôvodu mohol žalobca uplatniť prvýkrát 22.12.2006, kedy došlo k výberu a prevodu peňazí na účet W. X., teda ku konaniu, ktoré má byť hrubým porušením dobrých mravov a premlčalo sa v trojročnej všeobecnej dobe v zmysle § 101 Občianskeho zákonníka dňa 22.12.2009.

7. V priebehu konania žalobca vo vyjadrení zo dňa 6.4.2014 uplatnil právo na vrátenie daru aj z dôvodu, že dňa 10.12.2009 podal žalovaný na jeho osobu žalobu na Okresnom súde Bratislava IV, vedenú pod sp. zn. 7C/421/2009, predmetom ktorej bolo určenie neplatnosti právneho úkonu. Toto vyjadrenie, ktoré tiež možno považovať za jednostrannú výzvu obdarovaného na vrátenie daru a uplatnenie práva, bolo žalovanému doručené na pojednávaní dňa 14.4.2014. Aj v tomto prípade musel súd prvej inštancie predovšetkým vyriešiť otázku premlčania, keďže bola žalovaným vznesená. Právo na vrátenie daru z tohto dôvodu mohol uplatniť žalobca prvýkrát 10.12.2009 a trojročná premlčacia doba v zmysle § 101 Občianskeho zákonníka uplynula 10.12.2012.

8. Súd prvej inštancie sa nestotožnil s námietkou žalobcu, že vznesenie námietky premlčania žalovaným je výkonom práva, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi. Z dokazovania nevyplývala žiadna skutočnosť, ktorá by takéto posúdenie konania žalovaného zakladala; žalobca sa obmedzil iba na konštatovanie tohto tvrdenia.

9. Odhliadnuc od skutočnosti, že právo na vrátenie daru z vyššie uvedeného dôvodu sa premlčalo, mal súd prvej inštancie za to, že podanie žaloby obdarovaným proti darcovi samo osebe nie je konaním hrubo porušujúcim dobré mravy. Dobré mravy (boni mores) patria k zásadám súkromného práva, bývajú užívané ako kritérium obmedzujúce subjektívne práva v ich obsahu alebo častejšie obmedzujúce výkon subjektívnych práv. Dobré mravy, hoci sú zákonným pojmom, a teda majú funkciu normotvornú, nie sú zákonom definované. Ich obsah spočíva vo všeobecne platných normách morálky, pri ktorých je daný všeobecný záujem ich rešpektovania. Posúdenie konkrétneho obsahu pojmu dobré mravy patrí vždy od prípadu k prípadu sudcovi. Právo požiadať žalobou o súdnu ochranu je právom zakotveným v ústave, preto nemôže byť považované za konanie hrubo porušujúce dobré mravy.

10. Z týchto dôvodov súd prvej inštancie žalobu zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 150 ods. 1 O.s.p. a žalovanému náhradu trov konania nepriznal, keď za dôvody hodné osobitného zreteľa považoval sociálne postavenie žalobcu, ktorý je poberateľom starobného dôchodku vo výške 193,30

eura, pričom jeho výdavky na vedenie domácnosti a lieky predstavujú 135,76 eura mesačne a jeho majetkové a sociálne pomery boli zohľadnené v konaní priznaním oslobodenia od súdnych poplatkov v rozsahu 80 %.

11. Proti rozsudku podal odvolanie žalobca a žiadal napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zrušiť a vrátiť vec na ďalšie konanie, resp. zmeniť a žalobe vyhovieť.

12. Uviedol, že závery súdu prvej inštancie vychádzajú z nesprávneho zistenia skutkového stavu, ako aj z nesprávneho právneho posúdenia, keď jeho nárok na vrátenie daru nemožno považovať za premlčaný. U žalovaného si totiž uplatnil nárok na vrátenie daru nielen písomne ale aj ústne, ako aj podaním žaloby v trojročnej premlčacej lehote plynúcej odo dňa, kedy sa dozvedel o hrubom porušení dobrých mravov. Objektívne nemohol bezodkladne zistiť, že dňa 22.12.2006 uskutočnila pani N. X.R. výber hotovosti 300.000,- Sk a bezhotovostný prevod na účet pána W. X. v sume 800.000,- Sk. Uvedenú skutočnosť zistil, až keď opakovane požadoval od žalovaného zúčtovanie darovaných finančných prostriedkov, resp. preukázanie ich použitia, resp. ich vrátenie a až v dôsledku pochybností a neúspešných žiadostí adresovaných žalovanému podal žalobu. Na základe uvedených skutočností považoval závery súdu prvej inštancie k otázke premlčania za nesprávne, keď tento uvedené skutočnosti nezohľadnil, ale sa len obmedzil na konštatovanie, že k nezákonným prevodom finančných prostriedkov došlo 22.12.2006, v dôsledku čoho sa malo právo na vrátenie daru premlčať 22.12.2009. Z e-mailov žalobcu zo dňa 9.11.2009, 24.8.2011 a 4.9.2011, ako aj z podaného trestného oznámenia zo dňa 13.9.2011 a uznesenia OR PZ Bratislava I vyplýva, že žalobca nemal objektívnu vedomosť o použití finančných prostriedkov, ktoré boli predmetom daru v zmysle darovacej zmluvy, pričom žiadal žalovaného, resp. osoby, ktoré mali mať vedomosť o použití finančných prostriedkov darovaných žalovanému, aby použitie darovaných finančných prostriedkov preukázal. Žalobca až v priebehu roku 2009 nadobudol zásadné pochybnosti a následne po opakovaných výzvach a žiadostiach aj dokumenty preukazujúce konanie žalovaného hrubo porušujúce nielen dobré mravy voči žalobcovi a členom jeho rodiny, ale aj právne predpisy účinné v Slovenskej republike, keď prostriedky daru určené na konkrétny účel združenia - žalovaného - boli použité na osobné potreby pána W. X. ako pôžička, pričom uvedené skutočnosti súd prvej inštancie nehodnotil, resp. sa obmedzil na konštatovanie, že k prevodom finančných prostriedkov daru došlo 22.12.2006, v dôsledku čoho sa právo na vrátenie daru malo premlčať dňa 20.12.2009.

13. S poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 4 Cdo 253/2009 (podľa ktorého „účinky právneho úkonu darcu smerujúceho k vráteniu daru nastávajú jeho doručením obdarovanej. V prípade, že tento právny úkon je obsiahnutý v žalobe, nastávajú účinky okamihom, kedy bola žaloba doručená obdarovanému. Občiansky zákonník nestanovuje žiadne náležitosti výzvy k vráteniu daru, ani jej obsah. Výzvu na vrátenie daru je nutné posudzovať z hľadiska všeobecných náležitostí právneho úkonu ako prejavu vôle podľa ustanovení § 34 a nasledujúcich Občianskeho zákonníka“) mal za irelevantnú argumentáciu žalovaného, že podaniu žaloby nepredchádzala výzva žalobcu o vrátenie daru, aj keď žalobca tak opakovane urobil, ústne ako aj e-mailovou správou.

14. Žalobca poukázal na skutočnosť, že súd prvej inštancie pri konštatovaní, že došlo k výberu a prevodu peňazí na účet W. X., mohol urobiť predčasné závery, keď v konaní bolo preukázané len to, že dňa 22.12.2006 uskutočnila N. X. výber 300.000,- Sk a bezhotovostný prevod na účet W. X. 800.000,- Sk.

15. Mal za to, že podanie žaloby o určenie platnosti právneho úkonu zo dňa 10.12.2009, sp. zn. 7C/421/2009, a to aj v spojení s ostatnými skutočnosťami, najmä že žalovaný spreneveril darované finančné prostriedky na osobné potreby „konajúcich členov združenia“, čo medzi iným odporuje aj právnej úprave zákona č. 83/1990 Zb. je konaním, ktoré hrubo porušuje dobré mravy a to nielen vo vzťahu k darcovi - žalobcovi. Rovnako mal za to, že porušenie účinných právnych noriem je konaním, ktoré je potrebné hodnotiť ako konanie hrubo odporujúce dobrým mravom. Ak preto žalovaný použil darované finančné prostriedky na osobné potreby niektorých fyzických osôb v rozpore s právnymi predpismi, jednoznačne takéto konanie hrubo porušuje dobré mravy a to najmä z dôvodu, že takéto konanie žalovaného sa spreneverilo účelu združenia, za ktorým bolo žalobcom založené, ako aj účelu darovania daru v zmysle darovacej zmluvy. Podanie žaloby o určenie neplatnosti právneho úkonu zo dňa 10.12.2009, sp. zn. 7C/421/2009 bolo ďalšou skutočnosťou preukazujúcou konanie žalovaného v hrubom rozpore s dobrými mravmi.

16. Žalobca ďalej poukázal na skutočnosť, že dňa 16.11.2006 poukázal na účet žalovaného 1.112.400,- Sk v zmysle darovacej zmluvy, pričom toho času manželka domnelého štatutára žalovaného N. X. dňa 22.12.2006 uskutočnila výber 300.000,- Sk a bezhotovostný prevod na účet W. X. v sume 800.000,- Sk definovaný ako pôžička, pričom finančné prostriedky daru neboli nikdy zúčtované pre potreby žalovaného a boli použité na osobné účely. Uvedeným konaním sa zrejme obohatili fyzické osoby „konajúce za žalovaného“, pričom tieto osoby konajúce za žalovaného v mene žalovaného vzniesli námietku premlčania práva na vrátenie daru. Konštatovanie súdu prvej inštancie, ktorý sa nestotožnil s námietkou, že vznesenie námietky premlčania žalovanými je výkonom práva, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi, pričom z dokazovania nevyplynula žiadna skutočnosť, ktorá by takéto posúdenie konania zakladala, mal za nesprávne, keď práve uvedené skutočnosti majú byť posudzované ako zneužívanie práva na úkor inej strany sporu. Ďalej uviedol, že konanie žalovaného je v rozpore s právnym poriadkom Slovenskej republiky. Aj s prihliadnutím na subjektívne skutočnosti na strane žalobcu (vek, zdravotný stav, dlhodobé žitie mimo územia Slovenskej republiky) je potrebné na námietku žalovaného prihliadať ako na konanie odporujúce dobrým mravom; námietka premlčania práva žalobcu bola vznesená účelovo, pričom neboli splnené zákonné podmienky premlčania.

17. Na podporu svojej argumentácie žalobca poukázal na

- rozhodnutie Ústavného súdu SR č.k. II. ÚS 176/2011-14, podľa ktorého uplatnenie námietky premlčania môže byť výrazom zneužitia práva na úkor účastníka, ktorý márne plynutie premlčacej doby nezavinil a voči ktorému by za takej situácie zánik nároku v dôsledku plynutia premlčacej doby bol neprimerane tvrdým postihom v porovnaní s rozsahom a charakterom ním uplatňovaného práva a s dôvodmi, pre ktoré svoje práva včas neuplatnil. Pokiaľ sťažovateľ tvrdí, že vznesenie námietky premlčania v konaní žalovanými je v rozpore s dobrými mravmi podľa § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka, na podporu svojho názoru poukázal jednak na zmysel a účel tohto ustanovenia Občianskeho zákonníka ako korektívu, ďalej na rozhodovacia prax ESLP (rozhodnutia ESLP Stagno v. Belgicko a Zehenter v. Rakúsko) a na nutnosť uprednostnenia spravodlivého skončenia sporu pred formálnym zamietnutím žaloby. Podľa názoru ústavného súdu vo všeobecnosti nie je vylúčené, aby vznesenie námietky premlčania žalovaným mohlo byť považované za konanie, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi, pretože výkon žiadneho práva nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi.

- rozhodnutie Ústavného súdu ČR sp. zn. II. ÚS 309/1995, podľa ktorého pokiaľ sa všeobecné súdy nezaoberali otázkou súladu prípadného premlčania s dobrými mravmi, došlo v konaní pred nimi k porušeniu čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ktorého podstatou je právo na spravodlivý proces, ako aj čl. 90 Ústavy ČR, ktorá ukladá súdom, aby zákonom stanoveným spôsobom poskytovali ochranu právam a čl. 95 ods. 1 Ústavy ČR, podľa ktorého je sudca pri rozhodovaní viazaný zákonom a teda i ustanovením § 3 Občianskeho zákonníka.

- rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 25 Cdo 539/2008, podľa ktorého výkon práva namietat premlčanie uplatneného nároku môže byť považovaný v rozpore s ustanovením § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ak bol prostriedkom umožňujúcim poškodiť iného účastníka právneho vzťahu, zatiaľ čo dosiahnutie vlastného zmyslu a účelu sledovaného právnou normou by zostalo vedľajšie a z hľadiska konajúceho by bolo bez významu.

- rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 22 Cdo 871/2000, podľa ktorého ak výkon práva, ktorý je objektívne v rozpore s dobrými mravmi, spočíva v konaní právneho úkonu, je tento právny úkon tiež neplatný pre rozpor s dobrými mravmi (§ 39 Občianskeho zákonníka), a to aj v prípade, že samotný obsah tohto úkonu nie je v rozpore s dobrými mravmi.

18. Záverom žalobca v súvislosti s konaním žalovaného, ktoré vo vzťahu k nemu a členom jeho rodiny hrubo porušuje dobré mravy, poukázal na účel založenia žalovaného ako združenia práve žalobcom a teda konanie žalovaného odporuje želaniu žalobcu a jeho manželky a poslaniu žalovaného ako združenia. Uviedol, že žalovaný použil dar poskytnutý žalobcom v rozpore s jeho vôľou a v rozpore so stanovami a právnymi predpismi Slovenskej republiky, a keďže takéto konanie odporuje právnym predpisom, je chápané aj ako konanie v hrubom rozpore s dobrými mravmi, keďže dobré mravy sú uznávané pravidlá spoločnosti správania, pričom porušenie právneho predpisu je potrebné chápať ako porušenie najzákladnejších pravidiel správania sa, ktorých dodržiavanie je garantované právnymi normami. Zároveň, keďže žalovaný konal v rozpore so záujmami žalobcu a jeho manželky, zakotvenými aj v stanovách žalovaného, mal za zrejmé, že žalovaný sa voči žalobcovi, resp. členom rodiny, správal v hrubom rozpore s dobrými mravmi. Nemenej závažné, z hľadiska hrubého porušenia dobrých mravov je aj to, že prostriedky daru boli namiesto verejnoprospešného účelu použité na krytie osobných potrieb

fyzických osôb. Na základe uvedených skutočností mal žalobca za to, že boli splnené všetky podmienky na vrátenie daru v zmysle § 630 Občianskeho zákonníka.

19. Odvolací súd viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379, § 380 ods. 1 C.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok, prejednal odvolanie bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 C.s.p. a dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné. Rozsudok verejne vyhlásil v súlade s § 219 ods. 3 C.s.p. v spojení s § 378 ods. 1 C.s.p.

20. Napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie odvolací súd potvrdil, pretože je vecne správny a nakoľko sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozsudku, konštatuje správnosť jeho dôvodov (§ 387 ods. 1, ods. 2 C.s.p.).

21. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku odvolací súd uvádza, že účelom právnej úpravy inštitútu premlčania v občianskoprávných vzťahoch je, aby oprávnený subjekt (veriteľ) pod hrozbou premlčania uplatnil (vykonal) svoje právo v stanovenej premlčacej dobe - teda včas. Účinné vznesenie námietky premlčania práva znamená, že súd oprávnenej osobe nemôže premlčané právo priznať, keďže vznesením námietky premlčania zaniká nárok na autoritatívnu vynúiteľnosť uplatneného práva. Tento inštitút poskytuje východisko, ako predísť, resp. riešiť situácie, keď až po dlhej dobe dochádza k uplatneniu majetkového práva zo strany veriteľa, a tak sa vznáša do záväzkových právnych vzťahov účastníkov právna neistota, resp. hrozba, že dlžník môže byť vystavený bez zreteľa na čas (bez obmedzenia doby) úspešnej žalobe zo strany veriteľa. V inštitúte premlčania sa premieta pravidlo *vigilantibus iura scripta sunt* (že zákony sú písané pre bdelych, teda pre tých, ktorí o svoje práva dbajú; alebo inak povedané, že právo patrí bdelym). Námietka premlčania predstavuje spravidla efektívny postup - obranu dlžníka proti hrozbe, že až po neúmerne dlhej dobe si veriteľ uplatní svoje právo; na druhej strane možnosť tejto námietky donucuje (vedie) veriteľa k včasnému vykonaniu svojho práva. Ide tu o predvídané právne postupy účastníkov záväzkových právnych vzťahov, ktoré zodpovedajú účelu premlčania. Nemožnosť priznať oprávnenému subjektu premlčané právo nastane až vtedy, keď sú splnené tieto skutočnosti: a) uplynie právnym predpisom vymedzený čas (premlčacia doba), b) nevykonáva sa právo oprávneným subjektom v priebehu takto vymedzenej doby, c) povinný subjekt v rámci súdneho konania o uplatnenom práve účinne vznesie námietku premlčania (rovnako uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1 M Cdo 8/2008).

22. Ustanovenie § 101 Občianskeho zákonníka upravuje všeobecnú dĺžku premlčacej doby, ktorá sa použije všade tam, kde pre jednotlivé práva nie je Občianskym zákonníkom (alebo iným predpisom) ustanovená osobitná premlčacia doba. Všeobecnú dĺžku premlčacej doby pre práva z občianskoprávných vzťahov stanovuje zákon na tri roky. Vzhľadom na to, že premlčacia doba je určitý časový úsek, nestačí stanoviť jej dĺžku a koniec, ale je treba stanoviť aj jej začiatok, to znamená od ktorého okamihu začína plynúť. Zákon to stanovuje jednak všeobecne a jednak zvlášť pre niektoré jednotlivé práva. Pre všeobecnú premlčaciu dobu platí, že začína plynúť odo dňa, keď sa právo mohlo - objektívne posudzované - vykonať po prvý raz. Týmto dňom je zásadne deň, keď právo bolo možné dôvodne vykonať podaním návrhu (žaloby) na súde alebo u rozhodcovského orgánu, t.j. keď sa právo stalo nárokom (*actio nata*). Nie je rozhodné, z akého dôvodu - či subjektívneho alebo objektívneho - tak veriteľ neurobil, napr. že mu vo vykonaní práva bránila určitá prekážka ako choroba (rovnako rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 Cdo 146/2008). Nie je teda rozhodné ani to, či veriteľ o svojom práve vedel alebo nevedel. Pre začiatok plynutia premlčacej doby nie je rozhodujúce ani to, či a ako dlho trvali podmienky pre uplatnenie práva, pretože premlčacia doba začala plynúť dňom, kedy boli naplnené zákonné podmienky pre začiatok jej plynutia a ďalšie trvanie týchto podmienok je z hľadiska premlčania nerozhodné.

23. Ustanovenie § 630 Občianskeho zákonníka predstavuje osobitný spôsob zániku zmluvného vzťahu založeného darovaním. Darca uplatňuje právo na vrátenie daru jednostranným právnym úkonom - odvolaním darovania. Právo odvolať darovanie je majetkovým právom a premlčuje sa vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe, ktorá plynie od okamihu splnenia predpokladov stanovených v hypotéze § 630 Občianskeho zákonníka. Pre začiatok plynutia premlčacej doby je rozhodujúci okamih hrubého porušenia dobrých mravov, ktoré môžu spočívať v jednorazovom porušení alebo pretrvávajúcom stave.

24. Žalobca v žalobe zo dňa 7.9.2011 uviedol, že dňa 8.12.2006 odcestoval do Austrálie a na Slovensko sa vrátil v apríli 2007. V obdržanej písomnej korešpondencii sa nachádzal aj výpis z účtu Tatra banky zo

dňa 30.12.2006 s uvedením, že z daru 1.112.400,- Sk bol dňa 22.12.2006 uskutočnený výber 300.000,- Sk a prevod 800.000,- Sk N. X.. U člena predsedníctva W. X. sa osobne aj telefonicky domáhal uvedenia dôvodu prevodu darovanej sumy na iný účet, avšak narážal na odmietavé stanovisko. Žalovaný od obdržania daru do podania žaloby v predložených zostavách vyúčtovania združenia nikdy neuvádzal príjem finančného daru a pohyb financií, čím žalobca nadobudol neistotu týkajúcu sa vyúčtovania poskytnutého daru. Žalovaný od výberu 1.100.000,- Sk nepoužil na zabezpečenie svojej činnosti žiadnu sumu z finančného daru. Uvedeným konaním žalovaný naplnil skutkovú podstatu § 630 Občianskeho zákonníka a vzniklo mu tak právo na vrátenie daru.

25. Právny zástupca žalobcu v prednese na pojednávaní dňa 1.4.2014 uviedol, že žalobca nárok na vrátenie daru opiera o to, že žalovaný finančné prostriedky nepoužil v súlade s darovacou zmluvou, na základe čoho konal v rozpore s dobrými mravmi, keď mal finančné prostriedky na zabezpečenie svojej činnosti. Na uvedenom pojednávaní právna zástupkyňa žalovaného vzniesla námietku premlčania s tým, že premlčacia doba na uplatnenie práva na vrátenie daru začína plynúť od okamihu, kedy by správanie žalovaného malo naplniť znaky správania uvedeného v § 630 Občianskeho zákonníka (s tým, že k naplneniu uvedenej skutkovej podstaty nedošlo). Právny zástupca žalobcu následne výslovne uviedol, že konanie žalovaného naplnilo znaky ustanovenia § 630 Občianskeho zákonníka v okamihu, keď dar bol použitý na iný ako dohodnutý účel a podaním žaloby zo strany žalovaného voči žalobcovi. Aj na poslednom pojednávaní dňa 20.11.2014 právny zástupca žalobcu zotrval na týchto dôvodoch, pre ktoré sa žalobca domáha vrátenia daru, a to konanie žalovaného v rozpore s dobrými mravmi, keď žalovaný použil darované finančné prostriedky v rozpore so stanovami a záujmami žalovaného a podal žalobu voči žalobcovi.

26. V predmetnej veci teda premlčacia doba pre uplatnenie práva na vrátenie daru z dôvodu použitia darovaných finančných prostriedkov v rozpore so stanovami a záujmami žalovaného, t.j. z dôvodu výberu a prevodu finančných čiastok z účtu, začala plynúť dňom 22.12.2006, kedy k výberu a prevodu finančných čiastok došlo. Ak potom žalobca uplatnil právo na vrátenie daru z uvedeného dôvodu na súde žalobou zo dňa 7.9.2011, bolo to po uplynutí premlčacej doby, ktorá skončila dňa 22.12.2009. Premlčacia doba pre uplatnenie práva na vrátenie daru z dôvodu podania žaloby zo strany žalovaného voči žalobcovi na Okresnom súde Bratislava IV dňa 10.12.2009 začala plynúť dňom podania žaloby, t.j. dňom 10.12.2009. Ak potom žalobca uplatnil právo na vrátenie daru z uvedeného dôvodu na súde v predmetnom konaní na pojednávaní dňa 1.4.2014, bolo to po uplynutí premlčacej doby, ktorá skončila dňa 10.12.2012. Súd prvého stupňa na uvedenom základe rozhodol vecne správne, keď s poukazom na vznesenú námietku premlčania žalobu zamietol.

27. Odvolacie námietky žalobcu spočívajúce v tvrdení, že jeho nárok na vrátenie daru nemožno považovať za premlčaný, nakoľko si u žalovaného uplatnil tento nárok nielen písomne ale aj ústne, ako aj podaním žaloby v trojročnej premlčacej dobe plynúcej odo dňa, kedy sa dozvedel o hrubom porušení dobrých mravov, sú v rozpore s vykonaným dokazovaním a s horeuvedeným odôvodnením začiatku plynutia premlčacej doby. V konaní totiž žalobca nepreukázal tvrdenia o skoršom písomnom i ústnom uplatnení práva na vrátenie daru voči žalovanému, pričom skutočnosť, kedy sa žalobca dozvedel o hrubom porušení dobrých mravov ako ani skutočnosť, či mohol alebo nemohol objektívne zistiť takéto porušenie, nemá vplyv na začiatok plynutia premlčacej doby.

28. Pre rozhodnutie o podanom odvolaní sú vzhľadom na dôvodne vznesenú námietku premlčania irelevantné námietky žalobcu týkajúce sa predčasnosti záveru súdu prvej inštancie ohľadom výberu a prevodu peňazí na účet W. X., na vyhodnotenie podania žaloby sp. zn. 7C/421/2009 či vyhodnotenia použitia darovaných finančných prostriedkov žalovaným ako konaní hrubo porušujúcich dobré mravy. Rovnako tvrdené subjektívne skutočnosti na strane žalobcu nemajú žiaden vplyv na posúdenie dôvodnosti vznesenej námietky premlčania.

29. Nedôvodná je i odvolacia námietka týkajúca sa rozporu uplatnenej námietky premlčania s dobrými mravmi. Žalobcovi totiž nič nebránilo uplatniť si právo na vrátenie daru v priebehu premlčacej doby. Ak tak neurobil, tak v samotnom dovolaní sa premlčania zo strany žalovaného nemožno vzhliadnuť tvrdený rozpor s dobrými mravmi.

30. Pokiaľ žalobca v odvolaní citoval časť rozhodnutia Ústavného súdu SR č.k. II. ÚS 176/2011-14, zo dňa 20.4.2011, je potrebné v prvom rade uviesť, že prvá citovaná veta nie je záverom ústavného súdu,

ale ide o súčasť sťažnosti sťažovateľa v predmetnej veci. Ak potom ďalšie dve citované vety sú záverom ústavného súdu, tak žalobca účelovo neuviedol jeho pokračovanie, podľa ktorého „o takýto prípad však môže ísť iba výnimočne. V rozpore s dobrými mravmi môže byť však len taký výkon práva účastníkom v občianskom súdnom konaní, ktorý je výrazom zneužitia tohto práva na úkor druhého účastníka konania, pričom vo vzťahu k vznesenej námietke premlčania môže o takýto prípad ísť len vtedy, ak druhý účastník konania márne uplynutie premlčacej doby nezavinil a voči nemu by za tejto situácie priznanie účinkov premlčania bolo neprímerane tvrdým postihom. Pre posúdenie tejto primeranosti je potrebné vychádzať z konkrétnych okolností prípadu, najmä vziať do úvahy charakter uplatneného práva, jeho rozsah a dôvody, pre ktoré právo nebolo uplatnené pred uplynutím premlčacej doby. Z uvedeného je zrejmé, že krajský súd správne považoval za významné, či v konaní boli preukázané také dôvody a okolnosti prípadu, pre ktoré by mala byť námietka premlčania v rozpore s dobrými mravmi. Pokiaľ krajský súd v situácii, keď takéto osobitné okolnosti prípadu vo vzťahu k vznesenej námietke premlčania zo strany sťažovateľa preukázané neboli, dospel k záveru, že nie sú splnené podmienky na to, aby výnimočne nepriznal vznesenej námietke premlčania právne účinky v súlade s právom s poukazom na to, že by bolo preukázané zneužitie práva žalovanými pri vznesení tejto námietky, nemohol byť ani jeho postup nesúladný so základnými princípmi občianskeho súdneho konania, a tým ani so základným právom sťažovateľa na súdnu ochranu a právom na spravodlivý proces. Krajský súd sa ďalej posudzujúc okolnosti prípadu zaoberal aj súvislosťou inštitútom premlčania s princípom právnej istoty a ústavne súladne poukázal pre objasnenie dôvodov svojho rozhodnutia aj na podstatu tohto princípu, pričom zdôraznil, že právna úprava premlčania „vychádza z potreby zvýšenia právnej istoty v právnych vzťahoch. Základným účelom inštitútu premlčania je tak pôsobiť na subjekty občianskoprávných vzťahov, aby včas pristupovali k uplatňovaniu si svojich subjektívnych práv a zároveň zabrániť tomu, aby povinné osoby neboli po neobmedzenú dobu nútené plniť si svoje povinnosti, a aby im bola zabezpečená ochrana v prípade oslabenia ich dôkaznej povinnosti v prípadnom súdnom konaní so značným časovým odstupom.“. Ústavnú konformnosť prístupu krajského súdu k rozhodovaniu vo veci sťažovateľa nespochybňujú ani rozhodnutia ESĽP, na ktoré poukazuje sťažovateľ. Tieto sú vybudované na myšlienke, podľa ktorej je potrebné osobitne chrániť (v občianskom súdnom konaní) osoby, ktoré z objektívnych dôvodov nemôžu samy efektívne brániť svoje práva, a v prípade, ak dôjde ku kolízii požiadavky právnej istoty a práv takejto osoby, je nevyhnutné osobitné charakteristiky takejto osoby zohľadniť [„ (...) všeobecný záujem na zachovaní právnej istoty nepostačuje pre ospravedlnenie skutočnosti, že osoba s obmedzenou právnou spôsobilosťou bola zbavená svojho obydlija (v exekučnom konaní, pozn.) bez toho, aby bola schopná účinne sa zúčastniť konania a bola ponechaná zároveň bez možnosti obrátiť sa na súd (v krátkej prekluzívnej lehote, pozn.) so žiadosťou o preskúmanie primeranosti takéhoto opatrenia“; E. v. Rakúsko, sťažnosť č. 20082/02, rozsudok ESĽP zo 16. júla 2009, bod 65]. Ako správne uzavrel krajský súd, z obsahu súdneho spisu vo veci sťažovateľa neboli takéto (obdobné) okolnosti preukázané.“

31. Pokiaľ žalobca v odvolaní citoval časť rozhodnutia Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 25 Cdo 539/2008, je potrebné aj v tomto prípade uviesť, že žalobca účelovo neuviedol jeho pokračovanie, podľa ktorého „by sa tak síce jednalo o výkon práva, ktorý je formálne so zákonom v súlade, avšak išlo by o výraz zneužitia tohto subjektívneho práva (označované taktiež ako šikana) na úrok druhého účastníka, a teda o výkon v rozpore s dobrými mravmi. Tieto okolnosti by pritom museli byť naplnené v tak výnimočnej intenzite, aby bol odôvodnený tak významný zásah do princípu právnej istoty, akým je odopretie práva uplatniť námietku premlčania. V prejednávanej veci však okolnosti takejto intenzity zistené neboli.“

32. V predmetnom spore žalobca, a to ani v odvolaní, neargumentoval žiadnymi výnimočnými okolnosťami danej veci, či osobitného zreteľa, pre ktoré by mala byť žalovaným vznesená námietka premlčania v rozpore s dobrými mravmi, a pre ktoré by malo dôjsť jej vznesením z jeho strany k zneužitiu práva. Z obsahu spisu nevyplýva, že by žalobcovi bránila včasnému uplatneniu si práva nejaká mimoriadne závažná objektívne existujúca, náhla, neprekonateľná a nepredvídateľná prekážka, pre ktorú by sa javilo nepriznanie premlčaného práva pre neho neprímerane tvrdým postihom. Neuviedol žiadne konkrétne skutočnosti, ktoré by odôvodňovali taký výnimočný zásah do princípu právnej istoty, ktorým by došlo k značnému znevýhodneniu žalovaného a k odopretiu výkonu jeho práv a právnej ochrany zaručenej mu platným právnym poriadkom. Takéto úvahy a z nich vyvedené závery zodpovedajú aj požiadavke spravodlivého usporiadania vzťahu medzi stranami sporu.

33. Poukaz žalobcu na závery rozhodnutia Ústavného súdu ČR sp. zn. II. ÚS 309/1995 nie je dôvodný, nakoľko súd prvej inštancie sa otázkou namietaného súladu vznesenej námietky premlčania s dobrými

mravmi zaoberal, pričom svoje závery dostatočne a v súlade s § 157 ods. 2 O.s.p. (v čase rozhodovania platným a účinným) odôvodnil. Poukaz žalobcu na závery rozhodnutia Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 22 Cdo 871/2000 je pre rozhodnutie v predmetnom spore irelevantný, keď označené rozhodnutie sa zaoberá výkonom práva, spočívajúcim v konaní právneho úkonu, ktorý výkon je v rozpore s dobrými mravmi.

34. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 C.s.p. v spojení s § 255 ods. 1 C.s.p. tak, že žalovanému priznal proti žalobcovi plný nárok na náhradu trov odvolacieho konania, nakoľko mal vo veci plný úspech.

35. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Bratislave pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).